

dS + ZATERDAG 23 NOVEMBER 2019 - OPINIES

<p>'Raken de onderhandelaars het niet eens over de luchtvaart? Verwijs het onderwerp door naar een burgerpanel' getty images</p>

'Raken de onderhandelaars het niet eens over de luchtvaart? Verwijs het onderwerp door naar een burgerpanel' © getty images

Burgers, help Magnette zacht te landen

Politiek uit de oude doos zal de federale onderhandelaars niet vooruithelpen. Burgeroverleg wel, denken Michael Vlerick en David Van Reybrouck.

MICHAEL VLERICK & DAVID VAN REYBROUCK

Wie? Doceert wetenschapsfilosofie aan de universiteit van Tilburg en auteur van ‘De tweede vervreemding. Het tijdperk van de wereldwijde samenwerking’; Auteur van ‘Tegen verkiezingen’ en initiator van de G1000.
Wat? In tegenstelling tot het huidige beleid, doen burgerpanels meestal doordachte voorstellen die focussen op het langetermijnbelang.

In Nederland vond vorig weekend de eerste nationale burgertop plaats. Burgers kwamen uit alle uithoeken van het land in het kustplaatsje Wijk aan Zee samen om zich over het heikele onderwerp van de luchtvaart te buigen. Iedereen weet dat vliegereizen schadelijk zijn voor het klimaat, maar niemand durft eraan te tornen. Samen kwamen de deelnemers tot het besluit dat vliegen mogelijk moet blijven, maar dat de sector af moet van al die kortingen, accijnzen moet betalen op brandstof – zoals iedereen – en veelvliegers meer moet doen betalen. Laat de grootste vervuilers het meest bijdragen, zo blijft een gewone vakantie- of zakenreis betaalbaar.

Op hetzelfde moment vond ook het derde weekend van de ‘Convention citoyenne pour le climat’ plaats, de grootste burgertop ooit in Europa. Het initiatief gaat uit van het collectief Gilets Citoyens, een platform van gele hesjes en klimaatactivisten, en krijgt de volle steun van de Franse president Emmanuel Macron, die na zijn ervaringen met de volkswoede begrepen heeft dat burgeroverleg een efficiënt middel is om de representatieve democratie te versterken. Dat besef is er ook in het Verenigd Koninkrijk, waar op initiatief van het parlement over twee maanden een soortgelijke nationale burgerraad samenkomt over het klimaat.

Argwaan en angst

Burgeroverleg is ‘hot’. Bij ons ook, we spelen er zelfs een voortrekkersrol in. De Duitstalige Gemeenschap is de eerste plek ter wereld waar een burgerdialoog met gelote burgers een permanent onderdeel is geworden van de publieke besluitvorming. Het Brussels Parlement onderzoekt manieren om ook die weg op te gaan. De Senaat heeft zopas een commissie voor democratische vernieuwing en burgerschap geïnstalleerd. En heel wat steden en gemeenten betrekken hun burgers structureel.

Burgers kunnen moeilijke dossiers deblokkeren, zonder dat een politieke partij daarvoor moet bloeden

Maar bij de federale onderhandelingen blijft het vooralsnog bij politiek uit de oude doos: de staatsmacht ligt in handen van de politieke partijen, maar die durven nauwelijks te bewegen uit argwaan en vrees voor electorale afstraffing. Die stilstand noopte socioloog Luc Huyse tot een bittere vaststelling in *Knack*: ‘Ik twijfel aan de toekomst en de rol van het instituut “partij” als het centrale instrument in het politieke leven van het land. Heeft de partij nog bestaansrecht als schakel tussen de politiek en de maatschappij?’

De vraag is niet of we partijen moeten afschaffen, maar hoe we de partijpolitiek efficiënter kunnen laten werken. In deze moeizame fase zouden burgerpanels een enorme meerwaarde kunnen bieden. Ze zijn niet alleen nuttig zodra er een regering is, maar ook wanneer er nog geen is. Raken de onderhandelaars het niet eens over een aspect van het klimaatbeleid, zoals luchtvaart? Verwijs het onderwerp door naar een burgerpanel en bouw verder aan een regering. Lijkt er geen consensus mogelijk over de pensioenleeftijd? Leg de vraag voor aan een doorsnee van de Belgische bevolking die er volgend jaar in alle rust en vrijheid een advies over kan geven. Is er geen vergelijk over de vennootschapsbelasting? Vraag hoe de burgers het zien, in plaats van maanden te verliezen aan een uitgekookt regeerakkoord.

Moeilijke dossiers kunnen zo gedeblokkeerd worden, zonder dat een politieke partij daarvoor moet bloeden. Bovendien blijft het primaat van de politiek gerespecteerd: het laatste woord is aan de gekozenen.

Voorkom een nieuw wereldrecord

Burgeroverleg zou weleens een uitweg kunnen bieden uit een nakende politieke impasse. Dat lijkt ook informateur Paul Magnette (PS) te beseffen. Uit zijn karige communicatie blijkt dat hij wel oren heeft naar vormen van ‘participatieve democratie’ (*DS 19 november*) (https://www.standaard.be/cnt/dmf20191118_04724005). Als we iets leren uit het buitenland, dan is het wel dit: burgerpanels vinden sneller oplossingen die verder gaan dan wat partijpolitiek haalbaar is en die op grotere steun kunnen rekenen. Ze halen de kastanjes uit het vuur van de partijpolitiek. En terwijl de partijpolitiek moet sleuren om vijftig procent van de stemmen achter een voorstel te krijgen, is tachtig procent instemming bij burgerpanels zeer normaal.

De voorstellen die zulke panels maken, zijn vaak doordacht én in het langetermijnbelang van de groep die zij vertegenwoordigen. Het huidige beleid is dat vaak niet. Neem het klimaatbeleid: Vlaanderen begraaft plannen voor een CO₂-taks en België haalt de klimaatdoelstellingen voor 2020 van de EU niet. Het doet al zeker niet het nodige om de Parijs-doelstellingen te halen tegen 2030. Geïnformeerde burgers zouden na grondig overleg met elkaar – net zoals in Nederland – tot meer bedachtzame voorstellen komen. In tegenstelling tot beleidsmakers opereren zij niet in een keurslijf van electorale democratie, waarin de volgende verkiezingen nooit veraf zijn en kortetermijndenken het daarom doorgaans haalt van langetermijndenken.

De vele experimenten met burgerpanels bewijzen dat gewone burgers hun taak doorgaans ernstig nemen en zinnige voorstellen formuleren, ook over complexe onderwerpen. Hoog tijd dus om ons democratische model nieuw leven in te blazen. We hebben in elk geval alle knowhow in huis om dit tot een succes te brengen. De Koninklijke Boudewijnstichting heeft al jaren ervaring met burgerparticipatie. De Stichting voor Toekomstige Generaties, bedrijven als Levuur, Atanor, Particitiz en Glassroots en een non-profitplatform als G1000 hebben veel expertise opgebouwd. Hetzelfde geldt voor tal van politieke spelers. We doen het op gemeentelijk, provinciaal, gewestelijk en gemeenschapsniveau. Waarom die kennis en die positieve ervaringen dan niet op het federale niveau inschakelen? Het zou zo maar eens een nieuw, tragisch wereldrecord regeringsvormen kunnen voorkomen. En het kan ons helpen onze internationale verplichtingen op het vlak van klimaat en begroting alsnog te halen.

LEES MEER

21/11/2019 | Veto's zijn weg, twijfels blijven (https://www.standaard.be/cnt/dmf20191120_04727665)

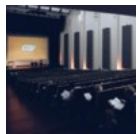
20/11/2019 | Europa eist degelijke begroting van België
(https://www.standaard.be/cnt/dmf20191119_04725858)

18/11/2019 | Mignette speelt al zeker week verlengingen
(https://www.standaard.be/cnt/dmf20191118_04723259)

18/11/2019 | Informatie Mignette beperkt zich niet tot de Wetstraat
(https://www.standaard.be/cnt/dmf20191117_04721893)

18/11/2019 | Hoezo, paars-groen is geen optie voor CD&V?
(https://www.standaard.be/cnt/dmf20191117_04721885)

daard.be/extra/static/